

Veileder

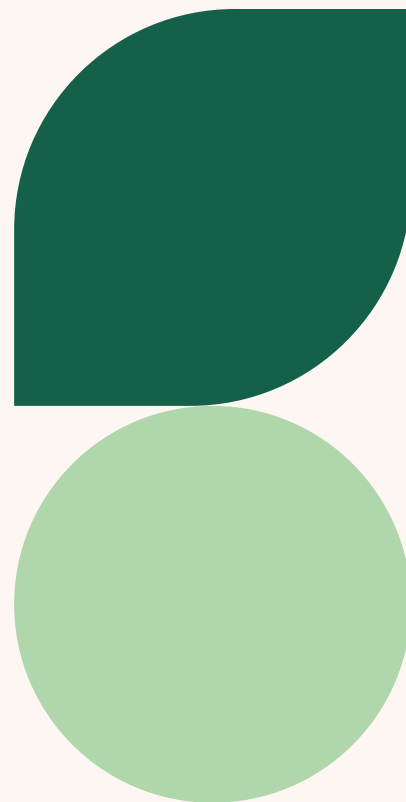
klimakrav til leverandører

2021

Veileder
klimakrav til leverandører

2021

Innledning

Denne veilederen er laget for å utdype leverandørkravene, og kan hjelpe deg til å forstå hvordan kravene kan møtes. Det er viktig å understreke at klimakravene er på virksomhetsnivå, dvs. krav som er relevante å stille til deres interne klimaarbeid. Noen krav gjelder for alle leverandører og noen gjelder spesifikt for enkelte bransjer. Det er derfor lurt å lese gjennom hele veilederen. Innledningsvis vil vi ta for oss noen definisjoner som vil være til nytte for å forstå kravene. Det er i utgangspunktet lagt opp til at det skal leveres lite dokumentasjon. Det er utarbeidet et Excel-ark, «Selvangivelse», som har til hensikt å gjøre det enkelt for dere å svare ut kravene med minimalt med dokumentasjon. Byggherrene står for øvrig fritt til å kreve ytterligere dokumentasjon.

DEFINISJONER

Reduksjon av klimagassutslipp

De fleste analyser peker på følgende sentrale tema for å oppnå klimagassreduksjoner i bygg:

- Lav energibruk i drift.
- Lave klimagassutslipp fra materialer og i byggeprosess
- Tilrettelegging for transport i driftsfasen som gir lave klimagassutslipp

EKSEMPLER

Et bygg med lavere energibehov enn det som følger av byggteknisk forskrift (TEK) vil være energieffektivt og dermed ha lavere klimagassutslipp. Samtidig vil valg av materialer med lave klimagassutslipp, og å minimere bruk av nye ressurser bidra positivt. Ved å legge til rette for fremtidig ombruk av materialer ved nybygging eller ombruk ved rehabilitering eller riving, vil man redusere bruk av nye ressurser som igjen bidrar positivt i klimagassregnskapet. Det samme gjelder for avfallsminimering- og sortering. Et annet eksempel er tilrettelegging for transport med lave utslipp i driftsfasen, ved for eksempel installasjon av ladestasjoner for elbiler og sykkelparkering utover fastsatt norm eller forskrift.

Det finnes en rekke merkeordninger og standarder som kan være gode hjelpemidler for å redusere et byggs klimagassutslipp, for eksempel:

- Energimerkeordningen (energikarakter A eller B).
- BREEAM-NOR og BREEAM In-Use.
- Forbildeprosjekter i "FutureBuilt".
- Passivhus iht. NS 3700 og NS 3701.
- Svanemerket.

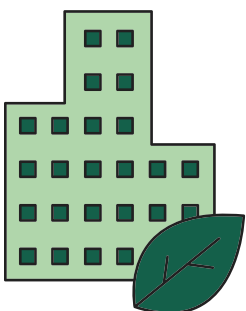
Listen er ikke uttømmende. I tillegg vil nybygg- og rehabiliteringsprosjekter som har vesentlig grad av ombrukte materialer og produkter og/eller som er designet for fremtidig ombruk, telle positivt.

Tekniske rådgivere

Tekniske rådgivere er rådgivere som deltar med utredninger eller prosjektering av teknisk art i planlegging av et bygg eller i en byggeprosess. Arkitekter og ingeniører inngår i denne gruppen. Aktuelle rådgivere er (ikke uttømmende): ARK, IARK, RIV, RIE, RiBfy, RIM, RiEN, RiAut, RiO osv.

Rådgivere

Alle rådgivere (unntatt tekniske rådgivere) i virksomheter som jobber med oppdrag hvor kjennskap til byggtekniske kvaliteter er relevant for å løse oppdraget. Dette kan for eksempel være meglere eller tilretteleggere som skal bistå oppdragsgiver med utleie/salg av lokaler. Innunder rådgivere ligger også advokatselskap som bistår oppdragsgiver med å løse kontrakter.

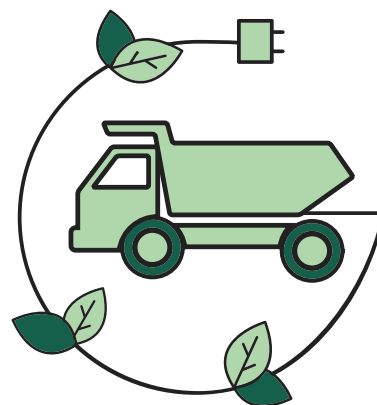

Store entreprenører

Store virksomheter er (etter EUs definisjon) virksomheter med mer enn 250 årsverk, og som har en årlig omsetning som overstiger EUR 50 mill. og en balanse som overstiger EUR 43 mill.

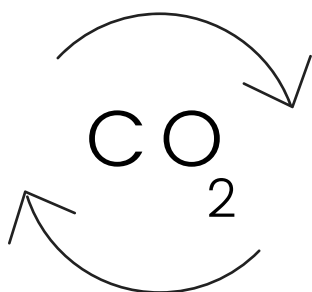
Fossilfri

Bruk av energibærere som ikke direkte slipper ut ny CO₂ til atmosfæren, som bruk av biodrivstoff, elektrisitet, hydrogen eller fjernvarme.

Utslippsfri

Bruk av energibærere som ikke direkte slipper ut CO₂ eller andre gasser som påvirker lokal forurensning som NO_x ved bruk, som elektrisitet, hydrogen eller fjernvarme. Biodrivstoff anses ikke som utslippsfritt.

Direkte og indirekte utslipp

Direkte utslipp er utslipp som skjer her og nå og som virksomheten er ansvarlig for. Det kan være utslipp knyttet til produksjon av et produkt, utslipp fra bilparken eller fra flyreiser. Indirekte utslipp kommer fra varer og tjenester som lages utenfor virksomheten.

KRITERIER OG
VEILEDNING

Krav som gjelder for alle leverandører:

- Virksomheten skal dokumentere et miljøstyringssystem.
- Virksomheten skal ha identifisert hvilke av sine aktiviteter som i størst grad bidrar til klimagassutslipp.
- Virksomheten skal ha satt mål for å redusere sine klimagassutslipp.

Miljøstyringssystem

Hensikten med dette kravet er å sikre at det jobbes systematisk med klima og miljø i enhver virksomhet. Et miljøledelses- og styringssystem er forankret i ledelsen og er en viktig del av en virksomhets interne styringssystem.

Et miljøstyringssystem sikrer at selskapet har klart definerte miljømål og en systematikk for å etterprøve og stadig forbedre disse målene.

Et miljøstyringssystem bør inneholde en miljøhandlingsplan med for eksempel et årshjul med ulike aktiviteter og en årlig rapportering med en vurdering av resultatene. Det er normalt at rapporteringen er offentlig tilgjengelig. Hvis virksomheten har opprettet en dedikert miljørolle er det hensiktsmessig at ansvaret er ivaretatt hos denne. Alle virksomheter har ifølge [Internkontrollforskriften](#) et pålegg om systematisk miljøarbeid.

Miljøledelsesystemet bør være 3. parts sertifisert for å være troverdig utad. En jevnlig gjennomgang av eksternt fagmiljø kan gi en nyttig påminnelse om å følge opp egne ambisjoner. De tre vanligste miljøstyringssystemene en kan sertifisere seg etter er [Miljøfyrtårn](#), [ISO 14001](#) og [EMAS](#).

Dersom leverandøren ikke er sertifisert eller ikke har et eget miljøstyringssystem skal det fremlegges en spesifikk plan med tidsfrister for når sertifisering eller eget system skal være på plass.

Identifisering og mål knyttet til klimagassutslipp

Virksomheten skal identifisere hvilke aktiviteter som bidrar mest til virksomhetens klimagassutslipp. Videre skal det vurderes hvordan virksomheten kan redusere sine utslipp og sette årlige mål. Dette vil naturlig nok variere stort basert på hvilke tjenester virksomheten tilbyr. Alle virksomheter skal som minimum sette mål knyttet til sine direkte utslipp. Det er positivt om virksomheten også har mål knyttet til sine indirekte utslipp.

EKSEMPLER

For et elektrofirma kan virksomhetens største direkte klimagassutslipp knyttes til utslipp fra eksisterende bilpark som i hovedsak består av bensin- og dieselmotorer. Et mål kan derfor være å bytte til elbiler.

For et rådgivende selskap kan virksomhetens største direkte klimagassutslipp knyttes til antall flyreiser. Likeledes kan det settes årlige reduksjonsmål. Et tiltak kan være å gjennomføre flere møter på video.

For en teknisk rådgiver knyttes gjerne de direkte utslippene til transport og energibruk. Innkjøp av varer gir indirekte utslipp. En annen måte å se indirekte utslipp på for denne gruppen er knyttet til rådgivingen og hvilke anbefalinger og løsninger de foreslår for prosjekter.

Krav som gjelder for banker:

- Banken skal tilby grønne lån til nye og eksisterende bygg eller eiendommer.
- Banken skal kunne redegjøre for hvordan rammeverket for grønne lån fremmer reduksjon av klimagassutslipp i bygg, og hvordan disse planlegges harmonisert med EUs handlingsplan for bærekraftig finans.

Veiledning:

Grønne lån er et effektivt virkemiddel for å stimulere til bygg med lave klimagassutslipp. Et rammeverk for grønne lån kan vektlegge ulike aspekter ved bygget. For eksempel kan et rammeverk for grønne lån som fremmer bygninger med lav energibruk i driftsfasen være med på å redusere klimagassutslippet over byggets levetid. En rekke banker tilbyr grønne låneprodukter til nybygg. Fremover blir det viktig å tilby grønne lån også ved rehabilitering og ombruk av eksisterende bygningsmasse. Kravet inkluderer derfor også grønne låneprodukter til eksisterende bygg.

EU arbeider med en handlingsplan for et mer bærekraftig finanssystem¹, som skal skape like kjøreregler for hvordan bærekraftige investeringer vurderes og håndteres. Det er en fordel om bankenes grønne låneprodukter blir harmonisert med EUs arbeid på bærekraftig finans, herunder den såkalte «taksonomien».

EU innfører etter planen i 2021 et felles system for å definere hvilke aktiviteter som er bærekraftige for investeringsformål, blant annet innen bygg og eiendom. Ved at grønne lån harmoniseres med taksonomien, vil dette skape forutsigbarhet for valg av tiltak i selve byggeprosjektet, men også med hensyn til innretning på selskapenes virksomhetsstyring.

Dokumentasjon

Oppfyllelse av kravet kan dokumenteres ved å oppgi lenke(r) til nettside(r) hvor slike produkter beskrives og de vurderinger som er utført.

Krav som gjelder forsikringselskaper:

- Selskapet skal kunne vise til at de har eller har som mål å levere forsikringsprodukter for næringseiendom som fremmer reduksjon av klimagassutslipp i bygg.
- Selskapet skal kunne vise til at de har eller har som mål å levere forsikringsprodukter for næringseiendom som fremmer reduksjon av klimagassutslipp ved gjenoppbygning.

Veiledning:

Det er en fordel om forsikringsbransjen bidrar til at det er gunstig å oppføre og eie bygg med lave klimagassutslipp. Forsikringsprodukter som fremmer reduksjon av klimagasser både ved oppføring og gjenoppbygging, bidrar til dette.

Et eksempel på et grønt forsikringsprodukt kan være at forsikringsselskapet er villig til å utbetale en litt høyere forsikringssum dersom byggets eier forplikter seg til å møte gitte kriterier satt av forsikringsselskapet ved gjenoppbygging, og som er i tråd med målet om lave klimagassutslipp.

Et annet eksempel kan være at forsikringsselskapet er villig til å akseptere en noe lavere forsikringspremie fra bygninger som kan vise til lave klimagassutslipp etter gitte kriterier.

EU arbeider med en handlingsplan for et mer bærekraftig finanssystem², som skal skape like kjøreregler for hvordan klimarisiko skal vurderes og håndteres. Det skal ila. 2021 innføres et felles system for å definere hvilke aktiviteter som er bærekraftige blant annet innen bygg og eiendom. Dette kan anvendes av forsikringsselskapene til å utarbeide «grønne» forsikringsprodukter som ivaretar klimarisiko.

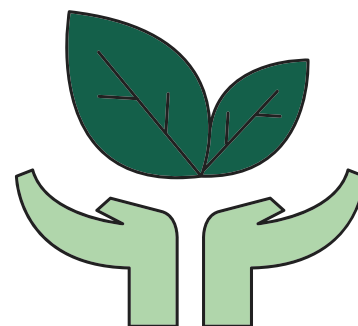
Det er en fordel om forsikringssekskapenes forsikringsprodukter blir harmonisert med EUs arbeid på bærekraftig finans, da dette vil bidra til å skape forutsigbare rammer for hvordan prosjekter skal utformes.

Dokumentasjon

Oppfyllelse av kravet kan dokumenteres ved å oppgi lenke(r) til nettside(r) hvor slike produkter beskrives eller ved å legge ved forsikringsdokumenter for de samme produktene. Dersom slike forsikringsprodukter ikke tilbys per dags dato, men er et mål for selskapet å innføre, må det dokumenteres hva som planlegges innført og når en slik innføring er planlagt.

Krav som gjelder rådgivere:

- Virksomheten skal kunne vise til kunnskap om eller erfaring fra prosjekter med lave klimagassutslipp.
- Virksomheten skal kunne redegjøre hvordan de vektlegger lave klimagassutslipp i rådene de gir sine kunder.

Veiledning:

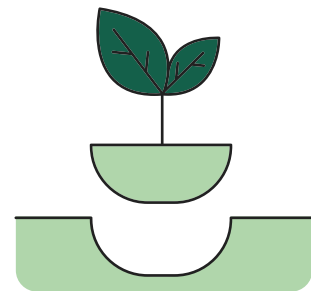
Hensikten med kravet er å bevisstgjøre og heve kompetansen til alle relevante rådgivere. Det er et mål å styrke kunnskap og erfaring med hvilke løsninger og tiltak som fremmer lave klimagassutslipp. Flere rådgivere ønsker erfaring fra prosjekter med lave klimagassutslipp. For å ikke ekskludere leverandører som mangler erfaring, men ønsker å tilstrebe seg dette, åpner kravet for at rådgiveren ikke må ha slik erfaring, men kan ha tilegnet seg kunnskap på feltet. Videre er det et mål at løsninger med lave klimagassutslipp vektlegges i rådene som blir gitt til kunder.

Dokumentasjon

Oppfyllelse av kravet kan dokumenteres ved å beskrive virksomhetens kunnskap om eller erfaring med prosjekter med lave klimagassutslipp. Se definisjonen «reduksjon av klimagassutslipp» for en veiledning av hvilke temaer som svarer opp kravet. Henvisning til definisjonen er kun ment som veiledning. Dersom rådgiver vurderer andre temaer eller prosjekter som relevante for å dokumentere sin kunnskap og/eller erfaring, er det åpent for dette.

Krav som gjelder for tekniske rådgivere:

- Tekniske rådgivere skal kunne vise til kunnskap om eller erfaring fra prosjekter med lave klimagassutslipp.
- Virksomheten skal kunne legge fram en beskrivelse av intern metodikk og organisering som sikrer erfaringsoverføring fra prosjekter og utveksling av kompetanse på klima og miljø i organisasjonen.

Veiledning:

Hensikten med kravet er å øke bevisstheten rundt og styrke kunnskap og erfaring med hvilke løsninger og tiltak som fremmer lave klimagassutslipp. For å ikke ekskludere leverandører som mangler erfaring, men ønsker å tilstrebe seg dette, åpner kravet for at rådgiveren ikke må ha slik erfaring, men kan ha tilegnet seg kunnskap på feltet. Videre er det ønskelig å sikre at kunnskapen og verdifulle erfaringer deles på tvers i virksomheten.

Dokumentasjon

Kravet om kunnskap og erfaring kan dokumenteres ved at leverandøren beskriver eller henviser til sin deltagelse i relevante byggeprosjekter de siste fem årene. Se definisjonen «reduksjon av klimagassutslipp» for en veiledning av hvilke temaer som svarer opp kravet.

Henvisning til definisjonen er kun ment som veiledning. Dersom rådgiver vurderer andre temaer eller prosjekter som relevante for å dokumentere sin kunnskap og/eller erfaring, er det åpent for dette. Beskrivelse bør inneholde kort informasjon om prosjektet, rådgiverens rolle og ambisjoner i prosjektet. Videre er det positivt om faktiske resultater fra prosjektet synliggjøres, og at det fremkommer om ambisjonene i prosjektet ble oppnådd.

Kravet relatert til kunnskapsdeling på tvers i organisasjonen kan dokumenteres ved å vise til metodikk/interne prosesser som sikrer kunnskapsdeling innad i organisasjonen. Det er også ønskelig at tilbudt personell viser til kunnskapsbevis/CV, som dokumenterer kunnskap om eller erfaring fra prosjekt med lave klimagassutslipp.

” Hensikten med kravet er å bevisstgjøre og styrke kunnskap og erfaring med hvilke løsninger og tiltak som fremmer lave klimagassutslipp.

Krav som gjelder entreprenører

Alle entreprenører:

- Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal kunne vise til kunnskap om eller erfaring fra prosjekter med lave klimagassutslipp.
- Entreprenøren skal kunne vise til kunnskap om eller erfaring med fossilfrie eller utslippsfrie anleggsmaskiner på byggeplass.

Entreprenører som er ansvarlig for drift av byggeplasser:

- Entreprenøren skal kunne vise til kunnskap om eller erfaring med utslippsfri byggvarme og -tørk.

Store entreprenører:

- Entreprenøren skal kunne dokumentere erfaring fra byggeprosjekter med lave klimagassutslipp.
- Entreprenøren skal vise til en innkjøpspraksis som fremmer produkter og materialer med lave klimagassutslipp.
- Entreprenører skal kunne legge fram en beskrivelse av intern metodikk og organisering som sikrer erfaringsutveksling av bygg med lave klimagassutslipp og utveksling av kompetanse på klima og miljø i organisasjonen.

Veiledning:

Alle entreprenører:

Hensikten med kravene er å sikre at alle entreprenører har kunnskap om eller erfaring med prosjekter som bidrar til reduksjon av klimagassutslipp. For å ikke ekskludere leverandører som mangler erfaring, men ønsker å tilstrebe seg dette, åpner kravet for at entreprenøren ikke må ha slik erfaring, men kan ha tilegnet seg kunnskap på feltet.

Mindre entreprenører kan møte kravet ved bl.a. deltakelse i prosjekt hvor det er gjennomført tiltak på eksisterende bygg for å redusere energibruken i

bygget. Dette kan for eksempel være utbedring av bygningskropp (etterisolering mv.), eller oppgradering av tekniske anlegg (øke varmegjenvinningsgrad mv.) Annen relevant erfaring er oppføring av nybygg med energibruk lavere enn kravene i byggeteknisk forskrift (TEK). Se definisjonen «reduksjon av klimagassutslipp» for veiledning av hvilke temaer som svarer opp kravet. Store entreprenører møter kravet om erfaring ved å beskrive eller henvise til sin deltagelse i relevante byggeprosjekter de siste fem årene. Se definisjonen «reduksjon av klimagassutslipp» for en veiledning av hvilke temaer som svarer opp kravet.

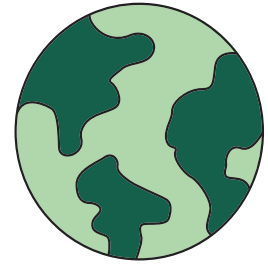
Anleggsmaskiner og oppvarming på byggeplass bidrar til vesentlige direkte klimagassutslipp og lokal forurensning i byggefase. Ved å ha kunnskap om eller erfaring med løsninger for fossilfrie anleggsmaskiner på byggeplass eller utslippsfrie løsninger, beveger man seg bort fra fossilt drivstoff og energibærere og mot løsninger som slipper ut mindre klimagasser. Dersom det brukes biodrivstoff skal denne være bærekraftig, dvs. oppfyller EUs bærekraftkriterier. Avansert biodrivstoff anbefales (også kalt annengenerasjons biodrivstoff). Målet er å ha krav til utslippsfrie løsninger på sikt. Det vil derfor være positivt å vise til hvilke utslippsfrie anleggsmaskiner som kan tas i bruk på dagens byggeplasser og at det vises til en plan for omlegging til utslippsfri maskinpark. Det vil være en fordel om det i tillegg dokumenteres opplæring i eokjøring/miljøvennlig kjøring, og hva som gjøres for å redusere tomgangskjøring. Dersom entreprenøren ikke har erfaring med dette, må de dokumentere hvordan de ville gjennomført en fossilfri byggeplass, hvilke maskiner og type drivstoff som ville blitt brukt.

Ansvarlig entreprenør:

Ansvarlig entreprenør skal i tillegg kunne vise til kunnskap om eller erfaring med utslippsfri byggvarme og -tørk som blir et lovkrav fra 2022. Elektrisitet og fjernvarme kan erstatte dagens løsninger.

Store entreprenører:

Hensikten med kravene er å sikre at store entreprenører har erfaring med prosjekter som bidrar til reduksjon av klimagassutslipp. Entreprenøren må

kunne vise til rutiner, fremgangsmetode, oppfølging og systematisk ferdigstilling for idriftsetting og prøvedrift iht. NS 6450 eller tilsvarende, for å sikre at bygget presterer iht. klimaambisjon.

Entreprenørens innkjøp har stor betydning for markedsutviklingen. Det er derfor viktig at entreprenøren etterspør løsninger, materialer og produkter med lave klimagassutslipp og har en systematisk tilnærming til dette i sin innkjøpspraksis.

Dette kan dokumenteres med beskrivelse av rutine/standardmal for å etterspørre og vurdere EPD'er, klimagassregnskap, miljøsertifiserte produkter eller annen relevant miljødokumentasjon.

Dokumentasjon

Kravet om kunnskap og erfaring kan dokumenteres ved at leverandøren beskriver eller henviser til sin deltagelse i relevante byggeprosjekter de siste fem årene. Se definisjonen «reduksjon av klimagassutslipp» for en veiledning av hvilke temaer som svarer opp kravet.

Henvisning til definisjonen er kun ment som veiledning. Dersom andre temaer eller prosjekter vurderes som relevante for å dokumentere kunnskap og/eller erfaring, er det åpent for dette. Beskrivelse bør inneholde kort informasjon

---

” Entreprenørens innkjøp har stor betydning for markedsutviklingen.

---

om prosjektet, entreprenørens rolle og ambisjoner i prosjektet. Videre er det positivt om faktiske resultater fra prosjektet synliggjøres slik at det fremkommer om ambisjonene i prosjektet ble oppnådd. Kravet til erfaringsoverføring av resultater kan dokumenteres med referanse eller sluttrapport fra prosjektet som viser til faktisk oppnådde resultater på f.eks. energi og klimagassregnskap i forhold til de målene som var satt. Det er også relevant med en redegjørelse av hvordan entreprenøren bidro med sin kompetanse for å oppnå prosjektmålene.

Kravet relatert til kunnskapsdeling på tvers i organisasjonen kan dokumenteres ved å vise til metodikk/interne prosesser som sikrer kunnskapsdeling innad i organisasjonen. Det er også ønskelig at tilbudt personell viser til kunnskapsbevis/CV, som dokumenterer kunnskap om eller erfaring fra prosjekt med lave klimagassutslipp.

Innkjøp kan dokumenteres med beskrivelse av rutine/standardmal for å etterspørre og vurdere EPDer, klimagassregnskap, miljøsertifiserte produkter eller annen relevant miljødokumentasjon.

Krav til leverandører av kjøretøy og transporttjenester

- Leverandøren skal vise til en plan for å øke virksomhetens andel av transporttjenester og/eller kjøretøy, som er basert på elektrisitet eller annen nullutslippsteknologi.

Veiledning:

Transport er en av de største bidragsyterne til klimagassutslipp i Norge, og det er derfor viktig å redusere behovet samt gå mot utslippsfrie løsninger. Hensikten med kravet er at leverandøren skal ha et bevisst forhold til utslipp

fra transporttjenester. Kravet gjelder også for leverandører som har som oppgave å hente og levere varer til bygninger eller byggeplass på oppdrag av byggeier eller byggherre. Et eksempel på dette er renovasjonstjenester.

For å dokumentere dette skal leverandøren vise til en oversikt over nåværende bilpark og en plan for hvordan de vil fase inn nullutslippskjøretøy. De skal også vise til en policy på hva slags kjøretøy virksomheten skal anskaffe ved behov for nye kjøretøy.

Leverandører som leverer transporttjenester bør også beskrive hvilke tiltak som er planlagt for å redusere forbruk av drivstoff i perioden frem til nullutslippskjøretøy er faset inn. Det kan i tillegg dokumenteres med opplæring i eokjøring/miljøvennlig kjøring.

Veileder
klimakrav til leverandører

2021